

Кожен із розглянутих напрямків – меморіальний, волонтерський, цифровий, екологічний, креативний, інклюзивний та оздоровчий – має потенціал для масштабного розвитку за умови міжсекторальної співпраці, підтримки з боку держави, залучення громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Важливо, щоб ці інновації не були поверхневими, а базувалися на глибокому аналізі потреб населення, ресурсного потенціалу територій та глобальних трендів. Поствоєнний туризм здатен не лише відновити економіку, а й зцілити суспільство, відродити культуру та сформувати нову національну ідентичність. Україна має всі передумови, щоб стати прикладом того, як туризм може бути силою відновлення, єднання та миру.

Список використаних джерел:

1. Косенко О.П., Кобелєва Т.О., Перерва П.Г. Кон'юнктура технологічного ринку: оцінка ризиків комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності // *Вісник НТУ "ХПІ"* : зб. наук. пр. Харків : НТУ "ХПІ", 2014. № 33 (1076). С. 76-87.
2. Перерва П.Г., Кобелєва Т.О. Формування системи моніторингу підприємницької діяльності підприємства [Електронний ресурс] // *Економіка: реалії часу*. 2023. № 1 (65). С. 5-11.
3. Косенко А.В., Перерва П.Г., Кобелєва Т.О., Косенко О.П., Ткачова Н.П. Стратегія маркетингу логістичних послуг у підприємницькій діяльності: ціноутворення та політика розподілу. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)*: зб. наук. пр. Харків: НТУ "ХПІ", 2021. № 1. С. 91-97. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54964>
4. Жегус О.В., Перерва, П.Г. Науково-інноваційний потенціал України та сучасні проблеми його використання // *Вісник НТУ "ХПІ"* : зб. наук. пр. Темат. вип. : *Технічний прогрес та ефективність виробництва*. Харків : НТУ "ХПІ", 2011. № 26 (1168). С. 174-181.
5. Перерва П.Г. Організація та управління інноваційною діяльністю : підручник / за ред. П.Г. Перерви, С.А. Меховича, М.І. Погорєлова. Харків: НТУ «ХПІ», 2008. 1025 с.

Чистяков С. С.
здобувач вищої освіти

Курепін В. М.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри методики професійного навчання
Миколаївський національний аграрний університет

РОЗБУДОВА ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ: СТРАТЕГІЧНІ ОРИЄНТАЦІЇ ТА НАПРЯМИ

Туристичний криза є об'єктивним і неминучим явищем у період збройних конфліктів. Водночас воєнні дії спричиняють не лише стагнацію туристичної галузі, а й створюють передумови для виникнення нових можливостей, здатних суттєво трансформувати ринок туристичних послуг. Аналіз досвіду відновлення туризму в інших країнах після воєнних конфліктів дозволяє окреслити потенційні напрямки розвитку та адаптацію туристичної галузі сектору України.

Розвиток туризму в Україні перебуває у стані глибокого кризи. Основними чинниками цього є систематичні руйнування інфраструктури та природного середовища внаслідок воєнних дій під час воєнного стану. Значна частина унікальних природно-рекреаційних територій, зокрема біосферний заповідник «Асканія-Нова» та Кінбурнська коса, зазнали масштабних ушкоджень або повністю знищені [1, с. 65], а деякі з них залишаються під окупацією. Крім матеріальних втрат і постійної загрози активними бойовими діями, проблемним питанням є різке скорочення туристичних потоків: кількість іноземних відвідувачів суттєво зменшилася, тоді як внутрішній туризм обмежується через фінансову нестабільність населення та виснаження його психоемоційного ресурсу.

Україна має значний потенціал для відновлення та подальшого розвитку туристичної галузі [2, с. 381]. Серед ключових напрямів цього процесу варто відзначити модернізацію туристичної інфраструктури, залучення іноземних інвестицій, розвиток інноваційних форм туризму та формування сталого культурного бренду держави на міжнародному рівні. Вже сьогодні деякі іноземні партнери, міжнародні організації та приватні компанії беруть активну участь у відновленні зруйнованих туристичних об'єктів та відбудові деокупованих територій. Показовими прикладами таких процесів є міста Буча, Ірпінь та Миколаїв, де спостерігається поступове відродження соціальної економіки.

Сучасний етап розвитку українського туризму відкриває нові перспективи для його відродження [3, с. 254]. Зокрема, в Київській області, а також у низці районів Миколаївської та Херсонської областей реалізуються ініціативи, спрямовані на залучення іноземних туристів. Ці заходи мають подвійне значення: вони сприяють відновленню потерпілих регіонів і водночас виконують просвітницьку функцію, формуючи у світової спільноти розуміння масштабів і наслідків воєнного конфлікту.

Варто зазначити, що наразі реалізується унікальний проєкт - донат-тури в Україні, метою якого є залучення іноземних громадян до відвідування деокупованих і прифронтових територій південних регіонів держави, а також створення умов для їхньої участі у волонтерській діяльності та сприяння наближенню перемоги України.

Унікальність української культури та незламність українського народу суттєво вплинули на зростання зацікавленості Україною з боку міжнародної спільноти. Попри те, що нині більшість іноземців віддає перевагу спостереженню за подіями з безпечної відстані, після завершення бойових дій очікується значне збільшення кількості відвідувачів, які прагнуть особисто ознайомитися з Україною.

Безумовно, будь-який розвиток потребує ґрунтовної підготовки та активної участі органів державної влади в його реалізації [4, с. 131]. Туристична галузь є особливо чутливою до зовнішніх викликів, а питання безпеки туристів становить її фундаментальну передумову. Водночас Україна вже має необхідні ресурси та потенціал для післявоєнного відновлення туристичного сектору, який опирається на міжнародний досвід країн. Ці країни доказали, що навіть в умовах воєнних конфліктів туристична галузь здатна не лише зберегти свою

життєздатність, а й продемонструвати поступальне розвиток [5, с. 130]. Розглянемо такий досвід.

Єгипет посідає провідні позиції серед найпопулярніших туристичних напрямків світу, щорічно приймаючи понад десять мільйонів відвідувачів. Водночас ще менше ніж півстоліття тому, протягом 1960-1980-х років, на території держави відбувалися активні воєнні дії. Додаткові випробування припали на середину 1990-х років, коли туристичний сектор опинився в центрі політичного протистояння, що призвело до низки трагічних інцидентів, пов'язаних із терористичними актами. Незважаючи на такі виклики, Єгипту вдалося не лише зберегти свою туристичну привабливість, а й сформувати імідж безпечної середовища для відпочинку [6, с. 38]. Визначальною особливістю єгипетського досвіду є те, що іноземні туристи відвідують державу не з метою ознайомлення з воєнним спадком чи наслідками конфліктів, а для відпочинку на морському узбережжі, ознайомлення з багатим історико-культурним спадком.

Збройний конфлікт на території Ізраїлю триває понад сім десятиліть, проте ці обставини не стали перешкодою для розвитку міжнародного туризму. Досвід цієї держави є унікальним прикладом успішної адаптації соціально-економічних процесів до умов тривалої нестабільності. Завдяки ефективній політиці уряду, спрямованій на забезпечення безпеки та підтримку туристичної інфраструктури, такі міста, як Єрусалим, Тель-Авів, Назарет, Віфлеєм та Хайфа, а також курорти Мертвого моря залишаються привабливими для чисельних відвідувачів з усього світу.

Після завершення збройного конфлікту в Боснії та Герцеговині держава розпочала масштабний процес відновлення зруйнованої інфраструктури, що стало важливим етапом у її соціально-економічному відродженні. Ключовим напрямом розвитку туристичного сектору було обрано воєнний туризм, який став інструментом збереження історичної пам'яті та водночас джерелом економічного відновлення. Для іноземних відвідувачів організовували тематичні виставки, меморіальні заходи, а також створювали музеї та пам'ятні комплекси, присвячені подіям війни.

Досвід Грузії в певній мірі є подібним до українського, оскільки саме воєнні події привернули увагу міжнародної спільноти до цієї держави, сприяючи зростанню інтересу до її історії, культури та національної ідентичності. Значну роль у післяконфліктному розвитку країни відіграло активне залучення іноземних інвестицій, що стало одним із ключових факторів відновлення економіки та стимулювання туристичної галузі. Завдяки цьому Грузії вдалося не лише відновити туристичну інфраструктуру, а й сформувати позитивний міжнародний імідж.

Таким чином, границі України залишаються відкритими для іноземних громадян, однак здійснення подорожей до країни вимагає ретельного планування та дотримання підвищених заходів безпеки. У процесі підготовки до поїздки особливу увагу слід приділити оформленню належного страхового полісу, який покриває ризики, пов'язані з нещасними випадками чи травмами, спричиненими як пасивними, так і безпосередніми наслідками воєнних дій. Це є

важливою умовою, оскільки більшість іноземних страхових полісів втрачають силу після перетину державного кордону України.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М., Бацуровська І. В. Еколого-економічний баланс на Кінбурні: обставини заповідної території довоєнного, воєнного та поствоєнного часу (in English). *Modern Economics*. 2023. № 42(2023). С. 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-09).
2. Шиян Б. В., Сухорукова А. Л. Маркетингові підходи для стимулювання внутрішнього туризму в Україні. *Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України : зб. тез доповідей II міжнародної наук.-практ. конф. (26-27 листопада 2024 року, м. Харків)*. Ч. 1. Харків : НТУ «ХПІ», 2024. С. 381-382. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19694>.
3. Курепін В. М., Іваненко В. С. Технології відеоспостереження – інтелектуальний захист навколишнього середовища. Енергоощадні машини і технології: збірник матеріалів VI міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 20-21 травня 2025 р. Київ : КНУБА, 2025. С. 253-256. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22067>.
3. Курепін В. М. Іваненко В. С. Взаємодія місцевих органів влади та засобів масової інформації як фактор реалізації інформаційної політики при надзвичайних ситуаціях. *Modern Economics*. 2025. № 49 (2025). С. 124-132. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-17](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-17).
4. Сухорукова А. Л. Модернізація механізму управління підприємством на засадах функціонального підходу в контексті європейської інтеграції // *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (27-28 квітня 2023 р., м. Херсон – м. Хмельницький)*. Херсон : Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2023. С. 130-132. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14820>.
5. Курепін В. М., Іваненко В. С. Туризм під час воєнного стану: організація безпечного відпочинку. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 1 квітня 2024 р.)*. Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2024. С. 37-39. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17467>.

Шипуліна Ю.С.

**докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри маркетингу**

Косенко Є.А.

**аспірант кафедри маркетингу
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна**

**УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМИ СТРАТЕГІЯМИ МАЛИХ
ПІДПРИЄМСТВ У ДИНАМІЧНОМУ РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Мале підприємство являє собою специфічний суб'єкт ринкових відносин, діяльність якого характеризується поєднанням функцій власника та управлінця в одній особі, високим рівнем інноваційності, спрощеною